

De Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers,
het Religieus Genootschap der Vrienden*
91e jaargang nr. 6 juni 2020

Actie van Extinction Rebellion met 1000 paar schoenen opgesteld voor het Nederlandse Parlement als protest tegen noodhulp voor grootvervuilers:
Foto: Catharina Gerritsen

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**

Europa en Wereldwijd **€45,00 per jaar**

Helaas moeten we per 1 jan 2021 de buitenlandse abonnementen verhogen tot €75,- per jaar wegens sterk gestegen portokosten.

Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar

Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Het gebeurt helaas vaak dat abonnees vergeten te betalen. Vandaar het verzoek: Maak van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking. Bankrekening: (IBAN) **NL65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Quakers te Amsterdam met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'. Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U

Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email:

vriendenkringredactie@gmail.com

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle, tel. 038-4608461/06-40030923.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker en Marijse Newham.

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website:

www.Quakers.nu

De Nederlandse Quakers hebben twee Facebookaccounts:

Quakers Nederlandse Jaarvergadering (openbaar)

Nederlandse Jaarvergadering (besloten, wil je lid worden mail dan naar de redactie:

vriendenkringredactie@gmail.com

In dit nummer:

<i>Van de redactie</i>	<i>4</i>
<i>Goede wil en Innerlijk Licht.....</i>	<i>5</i>
<i>Overleden: Hilde Hollaender.....</i>	<i>6</i>
<i>En toch.....</i>	<i>7</i>
<i>Ernste Stunde.....</i>	<i>8</i>
<i>Quaker Geloven en Werken</i>	<i>9</i>
<i>Over Etty Hillesum en de stilte.....</i>	<i>10</i>
<i>Kerken weer ten strijde tegen kernwapens</i>	<i>13</i>
<i>Quaker bij Extinction Rebellion</i>	<i>16</i>
<i>Duurzame Economie</i>	<i>19</i>
<i>Jaarvergadering Europese Quakers</i>	<i>22</i>
<i>Corona en ik.....</i>	<i>25</i>
<i>Extinction Rebellion actie.....</i>	<i>27</i>
<i>Navigeren door woelige wateren: Covid-19 en ongelijkheid.....</i>	<i>28</i>
<i>25 jaar werk in de Balkan</i>	<i>32</i>
<i>Jitske Kramer over de Quakers</i>	<i>34</i>
<i>Vrienden in het hele land.....</i>	<i>38</i>
<i>Waar zijn Quakerbijeenkomsten?</i>	<i>39</i>
<i>De longen van een roodborstje.....</i>	<i>40</i>

Erratum voor de Vriendenkring van Mei.

Ingezonden door Marijse Newnham

De "Brief van de Britse Quakers aan Europese Quakers", Margaret Bryan wordt hier genoemd als de schrijver.

Het artikel "Britse Quakers wijzigen plannen voor hun JV", Clare Scott Booth wordt hier ook genoemd als de schrijver.

Dat kan natuurlijk niet correct zijn, want er is maar één schrijver van British Yearly Meeting.

Ik heb het nagekeken op de Britse website (www.quaker.org.uk) en het is geen van beiden correct!

Margaret Bryan is de assistent schrijver van de 'Meeting for Sufferings'. (wat in Nederland de Landelijke Commissie is).

Clare Scott Booth is de assistent schrijver van de 'Britain Yearly Meeting (BYM)'.

Van de redactie

Een tijd van grote veranderingen! Meer tijd voor stilte, meer tijd voor bezinning en verdieping. Ook grote betrokkenheid met doden en besmettingen in verzorgingstehuizen en huizen waar arbeiders uit het buitenland gehuisvest zijn. Natuurlijk ook heel erg veel betrokkenheid met de eenzaamheid van kwetsbaren en de studenten en zzp'ers die op grote schaal hun inkomen kwijt zijn. Berichten uit Zuid-Afrika, waar vele miljoenen mensen voor de keus staan om van de honger om te komen of te sterven door corona. Het goede van deze periode is dat we beseffen dat de waarde van gezondheid en levens ons toch grote economische offers waard is. Wat leren we hieruit voor een betere toekomst? Kunnen de grote sommen geld die als steun gegeven worden aan bedrijven ook in de goede richting sturen om een meer rechtvaardige verdeling van de rijkdom en een beter klimaat bewerkstelligen?

De online wijdingssamenkomst elke zondagmorgen is inspirerend. Wat is het toch waardevol om zo'n 25 mensen online, een uur stil te zijn. Wat stilte kan doen met ons. Om zo sterk de kracht van het 'innerlijk licht' te voelen! Over stilte bij de Quakers spreekt Jitske Kramer zeer inspirerend (blz 34).

Wat een creativiteit komt er ook naar boven. Een mooi voorbeeld is de actie van Extinction Rebellion met lege schoenen voor ons parlement. Die schoenen staan symbool voor al die mensen die willen demonstreren maar niet kunnen komen. De boodschap is: 'Geen Poen zonder Plan'. (blz 27).

Dat er toch meer mogelijk is dan we dachten, wordt ons duidelijk doordat we nu een online workshop konden geven met de deelnemers van onze cursussen in Gaza in 2012, 2013 en 2014. Geen papieren inreisvisa nodig, geen checkpoints, goedkoop en efficiënt. Dat het nog niet zo gemakkelijk is, werd wel duidelijk toen we eerst bijna een uur aan experimenteren waren met het computerprogramma. Toen het eenmaal liep was er een mooie workshop met veel feedback via de chatfunctie.

Door een tip van onze vriend Toine van Teeffelen in Bethlehem keken we naar een uitzending over Etty Hillesum van de Boeddhistische omroep. Te zien is dat Etty nu een inspiratie is in het conflict tussen Palestina en Israël als mensen daar in de stilte haar woorden tot zich door laten dringen. Samen met de gezongen gedichten van Rilke is dit een buitengewone indrukwekkende ervaring. (blz 10).

En laten we vooral ook de natuur bewonderen en ons verwonderen over wat voor levende wezens wij zijn en hoe we van de natuur afhankelijk zijn! (blz 10).

Verdieping, stilte en verbinding bij het lezen van deze Vriendenkring.
Sytse Tjallingii

Goede wil en Innerlijk Licht

Citaat van de maand, door Willem Furnée

In ieder mens is 'dat van God' aanwezig. Laten we dat meer dan ooit uitdragen.

We worden omringd door miljoenen verse graven en geconfronteerd met de roep van mensen die hongerlijden en van hen die al hun hebben en houden verloren hebben.

Laten we niet alleen maar de rampzalige hoop koesteren dat alleen onze 'natuurlijke goedheid' voldoende is om vorm te geven aan een betere wereld.

Gilbert H. Kilpack, 1914-1999

Gilbert Kilpack, maakt zich zorgen om mensen die menen dat 'natuurlijke goedheid' voldoende is om de wereld te verbeteren. Als voorbeeld verwijst hij naar de gruwelen en de gevolgen van de wereldoorlogen die bewijzen dat 'natuurlijke goedheid' onvoldoende gebleken is.

Als tegenhanger staat hem waarschijnlijk voor ogen hoe de quakers zich hebben ingezet om tijdens de wereldoorlogen I en II hulp te bieden aan de slachtoffers en ook na de oorlogen door verzoening tussen partijen te bevorderen.

'Natuurlijke goedheid' is een prachtig uitgangspunt om de wereld te verbeteren, maar er is meer nodig: het concretiseren van deze goedheid in acties, het organiseren van samenwerkingsverbanden om de daadkracht te versterken, een methode om alle 'natuurlijke goedheid' te bundelen en te concretiseren in uitvoerbare projecten!

Dit alles is precies waar de Quakers zich door de eeuwen heen, geïnspireerd door het Innerlijk Licht, voor hebben ingezet .

Wat zou de bijdrage van onze generatie kunnen zijn...?

Overleden: Hilde Hollaender

Door Iris Hollaender

“Haar leven stond in het teken van vrede en waarachtheid”

Geboren 20 maart 1929 in Berlijn overleden 22 april 2020 Castricum, Hilde was echtgenote van Chris Hollaender †

Op 22 april hebben wij afscheid moeten nemen van deze hele bijzonder vrouw.

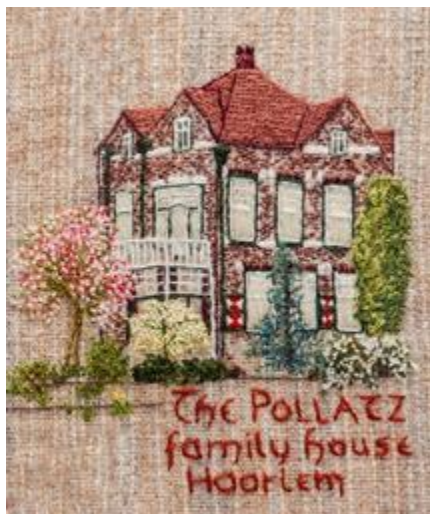
Wij gedenken Hilde als een rechtvaardig en ruimdenkend persoon die velen een luisterend oor en een helpende hand bood en tot het einde het dirigeerstokje in eigen hand nam.

Bovenal was Hilde een hele lieve en zorgzame echtgenote, moeder en oma. Ondertekend door: Anja en Nabil; Tiuri en Fanny; Yasmin en Hamma; Larín Iris en Leonard; Juul

Hilde was geen lid van het Genootschap maar in haar geest en daden in mijn ogen was ze een vriend die tot op het laatste in de geest van het genootschap dacht en voor zover dat mogelijk was handelde. Hilde was eenzijdig verlamd vanwege een herseninfarct en zat in een rolstoel. Zij woonde thuis.

Vrede, waardigheid, trouw en respect voor de ander waren haar leidmotieven.

Chris Hollaender (lid maar al eerder overleden) en Hilde zijn in 1953 getrouwd in Haarlem tijdens een Quaker meeting gehouden in het huis van de familie Pollatz. Deze familie heeft een moedige rol gespeeld in de 2^e wereldoorlog. Chris heeft als Joods kind in hun huis een veilig onderkomen gevonden.

Fragment uit Quaker Tapestry 1

En toch

Tekst van Moeder Theresa Ingezonden door Marlies Tjallingii;

“People are often unreasonable, irrational, and self-centered.

Love them anyway.

If you do good, people may accuse you of selfish, ulterior motives.

Do good anyway.

If you are successful, you will win false friends and true enemies.

Succeed anyway.

Honesty and frankness make you vulnerable.

Be honest and frank anyway.

What you spent years creating, may be destroyed overnight.

Create anyway.

If you find serenity and happiness, some may be jealous.

Be happy anyway.

The good you do today, will often be forgotten.

Do good anyway.

Give the best you have, and it will never be enough.

Give your best anyway.

In the final analysis, it is between you and God. It was never between you and them anyway.

Mensen zijn vaak onredelijk, irrationeel en egocentrisch.

Hou toch van ze.

Als je goed doet, kunnen mensen je beschuldigen van egoïstische, bijbedoelingen.

Doe toch goed.

Als je succesvol bent, win je valse vrienden en echte vijanden.

Ga toch door met succes hebben.

Eerlijkheid en geluk maken je kwetsbaar.

Wees toch eerlijk en oprecht.

Wat je in jaren hebt gecreëerd, kan van de ene op de andere dag worden vernietigd.

Ga gewoon door met creëren.

Als je rust en geluk vindt, zijn sommigen misschien jaloers.

Wees toch gelukkig.

Het goede dat je vandaag doet, wordt vaak vergeten.

Doe het toch.

Geef het beste wat je hebt en het zal nooit genoeg zijn.

Geef toch het beste.

Uiteindelijk is het tussen jou en God. Het was hoe dan ook nooit tussen jou en hen.

Ernste Stunde

Door Rainer Maria Rilke

Etty Hillesum had de gedichten van Rilke onder haar kussen liggen in Westerbork en las er elke dag een strofe uit.

*Wer jetzt weint irgendwo in der Welt
ohne Grund weint in der Welt
weint über mich*

*Wer jetzt lacht irgendwo in der Nacht,
ohne Grund lacht in der Nacht,
lacht mich aus.*

*Wer jetzt geht irgendwo in der Welt,
ohne Grund geht in der Welt,
geht zu mir.*

*Wer jetzt stirbt irgendwo in der Welt,
ohne Grund stirbt in der Welt:
sieht mich an.*

Rainer Maria Rilke 1875-1926

Ernstig uur

Door Rainer Maria Rilke

Wie nu huilt ergens in de wereld,
zonder reden huilt in de wereld,
huilt over mij.

Wie nu ergens lacht in de nacht,
zonder reden lacht in de nacht,
lacht me uit.

Wie er nu ergens de wereld ingaat,
zonder reden de wereld ingaat,
gaat naar mij.

Wie nu sterft ergens op de wereld,
zonder reden sterft in de wereld:
kijkt me aan.

Quaker Geloven en Werken

Door Kees Nieuwerth en Thea Droog

Met gepaste trots kunnen wij jullie aankondigen dat de vernieuwde uitgave van *Quaker Geloven en Werken* na jaren van noeste arbeid officieel gepubliceerd is!

We hopen dat ieder van ons inspiratie kan vinden in dat wat er voor ieder van ons uitspringt. Zoals we in een Quaker Wijdingsamenkomst luisteren naar wat er onder de woorden gezegd wordt en ons soms plotseling raakt.

We nodigen je uit om te delen wat je inspireert en waarmee je je gevoed voelt. Dat kan in de Stille Samenkomst, via mail, in het Berichtenblad en ook in de Vriendenkring. Ook in een later stadium online, als de mogelijkheid gecreëerd is om teksten toe te voegen aan een digitale versie. Hiermee kunnen we er een 'Levend Document' van maken.

Het boek is aan leden toegestuurd. Iedereen kan dit boek bestellen bij Kees Nieuwerth email: k.nieuwerth@wxs.nl kosten €20,- + €4,00 portokosten.

Over Etty Hillesum en de stilte

https://www.npostart.nl/KN_1714154

Door de redactie

Toine van Teeffelen uit Bethlehem wees ons op een uitzending van de Boeddhistische omroep. *Een uitzending met gezongen gedichten van Rilke en beelden van het voorlezen van de namen van de 102.000 namen van mensen die van het kamp Westerbork naar Auschwitz zijn afgevoerd. Hoe een Israëlitische rabbijn en een Palestijnse activiste dankzij Etty Hillesum de inspiratie ervaren die ook voor Vrede tussen Israël en Palestina nodig is.*

Emma Joodse Rabbijn) en Dinna (Palestijnse activiste, terwijl ze in Kamp Westerbork namen voorlezen

Over deze uitzending:

Een Palestijnse en een Israëlitische over trauma's, vrede en stilte.

“Hoe blijf je de schoonheid van het leven zien in tijden dat het moeilijk is? Waar haal je inspiratie uit in ongunstige omstandigheden? Met deze vragen werkte ik (de cameravrouw Pat van Boeckel) aan een documentaire voor de Boeddhistische Omroep.

Driekwart jaar geleden las ik een artikel over Dinna Awwad-Srouf en Emma Sham-Ba Ayalon, twee vrouwen uit Palestina en Israël. Emma is een joodse rabbijn en Dinna een Palestijnse die samenwerken voor vrede. Ik wilde hun werk in beeld brengen. Dinna en Emma werken veel met kaarten met fragmenten uit het dagboek van Etty Hillesum ‘Het verstoorde Leven’ Die fragmenten confronteren je met het leven in een oorlogssituatie. Nederland was lange tijd niet rijp voor Etty Hillesum. Anne Frank beschreef goed en fout. Etty schreef over wat er in de mens zelf zit en dat ook Joodse mensen fout kunnen zitten. Goed en fout zijn niet meer te scheiden. Het duurde decennia voordat een Nederlandse uitgeverij haar dagboeken wilde publiceren. Etty Hillesum is inmiddels ook in Israël beroemd geworden, maar dat is pas sinds kort.

Etty schreef op een dag, dat ze maar een half uurtje pessimistisch mocht zijn. Dat was een dag in Westerbork, die veel te lang duurde en waarin er weer een nieuwe noodverordening door de Duitsers was uitgevaardigd, Ze wilde niet

vervallen in treurnis. Etty richtte zich op de wolkenluchten boven het kamp Westerbork. Ik probeer in deze documentaire haar zoektocht te verbeelden als een metafoer voor de moderne tijd.”

“Etty Hillesum ging mediteren en noemde het haar boeddhistische kwartiertje. Ik weet van de Zen Peacemaker dat zij moeilijke situaties opzoeken. Toen ik hoorde dat de Zen Peacemakers Lage Landen mee zouden doen met het lezen van de 102.000

Emma en Dinna in het Etty Hillesum centrum in Deventer

namen, legde ik de mogelijkheid aan Emma en Dinna voor. Ze wilden graag naar Westerbork komen, om meer over Etty Hillesum te leren.

Zij waren beiden aanwezig toen de naam van Etty Hillesum werd voorgelezen. Het was Manja Pach, die haar naam las, de oprichtster van het herdenkingscentrum Westerbork. Zij vertelde Dinna en Emma dat haar vader Etty gekend heeft. Haar vader was een joodse communist. Hij bood Etty aan om haar te helpen om uit Westerbork te vluchten, maar dat wilde ze niet. Manja's vader ontvluchtte wel en overleefde de oorlog. Etty heeft bewust besloten, terwijl ze wist wat er daar gebeurde om met haar familie naar Auschwitz mee te gaan. Manja Pach woont in Deventer en heeft daar het Etty Hillesum centrum opgezet. Emma en Dinna hebben het centrum in Deventer bezocht.”

“Voor de documentaire heb ik Emma en Dinna in hun woonplaatsen in Israël bezocht. Ze wonen ver uit elkaar, in het zuiden en noorden. Emma is rabbijn en ook dichteres. Ze leest een gedicht voor en we laten zien waar en hoe ze woont. Dinna komt uit de Westbank, Palestina. Ze is met een Israëliëse Palestijn getrouwd, ze wonen met hun gezin in Israël. Als Palestijnse in Israël heeft ze weinig rechten. Haar kinderen staan niet op haar naam, ze heeft geen paspoort en geen rijbewijs en moet steeds haar verblijfsvergunning verlengen. Emma mag daarentegen niet naar de Westbank, wat voor ons geen probleem was. Emma heeft als joodse rabbijn vaker met kaarten gewerkt, met name kabbalakaarten. Mensen trekken een kaart en lezen wat erop staat en betrekken het op zichzelf. Dat geeft verstillig en inzicht. Al sinds 10 jaar gebruikte Emma uitgetikte citaten van Etty Hillesum in het Engels, als kaarten bij gespreksgroepen. Vorig jaar heeft ze de kaarten samen met Dinna verder

ontwikkeld. Ze hebben de dagboekcitataten van Etty vertaald in het Hebreeuws en het Arabisch en ze laten drukken. Het is een prachtige doos met kaarten en een boekje geworden. Als Joodse wordt Etty Hillesum 'geclaimd' door Israël, dus dat de teksten ook in het Arabisch op de kaarten staat valt niet bij iedereen in goede aarde. Maar de citaten zijn interessant en betrokken op het samenleven. Voor iedereen die in oorlogstijd leeft, zijn de teksten boeiend; het leven wordt er menselijk van. Met de kaarten van Etty wordt een ruimte opengelegd voorbij goed en fout. Etty zegt: "Laten we die ene Duitse soldaat omarmen die goed is".

Etty Hillesum

Nu de citaten in zowel Hebreeuws als Arabisch vertaald zijn, kunnen Palestijnen Etty's gedachtengoed leren kennen. Voor Dinna was het een begin om over de Holocaust te lezen, als ramp voor de Joden, en de Holocaust niet alleen te zien als oorzaak van het Israëlijsch-Palestijns conflict."

"In de documentaire leest Dinna een Arabische tekst en legt uit wie Etty is. Er wordt niet over het Palestijns-Israëlijsch conflict gesproken, maar de citaten zijn toepasbaar op de situatie van de aanwezigen. Etty wijst geen schuldigen aan, ze benadrukt dat de situatie is zoals ze is en dat het de vraag is wat je dan het beste kunt doen. Daar zit de verbinding met het conflict Israël/Palestina."

Dinna zegt tegen de deelnemers aan de gespreksgroepen: "Luister en probeer te verstaan, onderzoek de oorlog die in jezelf woedt" De deelnemende Palestijnen en Joden in de gespreksgroepen kennen elkaar niet persoonlijk. Dinna vormt het contact met de Arabischsprekende mensen. We volgen Emma die iedere vrijdag naar een vredeskring gaat, vlak bij de grens van Gaza. Het zijn 'bearing witness' retraites in het klein. Dat doen ze nu al twee jaar. Via Skype leggen ze contact met Palestijnen in het bezette gebied. Het werken met de kaarten gaat als volgt. Een groep houdt een luistercirkel. Een voor een nemen mensen een kaart en vertellen elkaar wat de tekst hen doet. Dat kleine stukje tekst betreft je sterk op jezelf. Zo vanuit met een groep mensen in de stilte een tekst tot je door laten dringen, dat komt anders binnen dan als je thuis een boek leest. Een beetje zoals Etty de gedichten van Rilke onder haar kussen in Westerbork koesterde en een strofe per dag las."

Kerken weer ten strijde tegen kernwapens

Door Maaïke van Houten 5 mei 2020, 14:45 in Trouw

In een sfeer van eensgezindheid, roepen achttien kerken met een achterban van miljoenen gelovigen, de regering op werk te maken van een kernwapenvrije wereld.

Zowel het produceren en het bezitten van massavernietigingswapens als de dreiging ermee moet worden verboden, schrijven de kerken in een verklaring die de Raad van Kerken dinsdag aan kabinet en parlement heeft gestuurd. De oproep van de achttien bij de Raad van Kerken aangesloten kerkgenootschappen is in feite een herbevestiging van de verklaring die de kerken in de jaren tachtig opstelden tegen de kernwapenwedloop. Die lijn is niet veranderd, maar de ernst van de problematiek is volgens vicevoorzitter van de Raad van Kerken, Kees Nieuwerth, zozeer toegenomen dat een nieuwe tekst nodig was. In de jaren tachtig zorgde de discussie over kernwapens in de hele samenleving en ook in de kerken voor een enorme polarisatie. Voor- en tegenstanders van met name plaatsing van kruisraketten in Nederland verketterden elkaar. Het Interkerkelijk Vredesberaad IKV liep voorop in de demonstraties tegen kernwapens, het eveneens interkerkelijke ICTO keerde zich juist tegen dat actieve verzet tegen kernwapens.

Rondom dit thema zijn dat soort splijtende kerkelijke discussies verleden tijd, zegt Nieuwerth. Maar een hamerstuk was de verklaring nu ook weer niet. “We hebben wel op de tekst zitten zwoegen”, zegt hij. Het debat binnen de kerken zit nu tussen diegenen die wapenbeheersing voorstaan en anderen die totale

ontwapening nastreven, schetst hij. Kleine kerkgenootschappen als de Doopsgezinden en de Quakers zijn van oudsher pacifistisch, grote kerken als de Protestantse Kerk in Nederland hebben intern vaak meerdere vleugels. In de uiteindelijke verklaring pleiten de kerken niet voor beheersing van het atoomarsenaal of voor het instellen van plafonds aan het aantal kernwapens, maar voor volledige afschaffing ervan. De oproep is gericht op de inzet van Nederland in de Verenigde Naties. De VN zouden eind april vergaderen over het precies vijftig jaar oude internationale verdrag tegen verspreiding van kernwapens. Die bijeenkomst is met het oog op corona verschoven naar volgend jaar. Maar Bevrijdingsdag leek de Raad van Kerken een passend moment de politiek op te roepen een nieuwe kernwapenwedloop te stoppen.

Aan de Minister-President Drs. M. Rutte

Amersfoort, 5 mei 2020

Betreft: Verklaring Raad van Kerken tegen kernwapenwedloop

Hooggeachte heer Rutte,

De Raad van Kerken in Nederland maakt zich ernstig zorgen over de nieuwe kernwapenwedloop die op gang gekomen is na het opzeggen van belangrijke wapenbeheersingsovereenkomsten.

Het is dit jaar niet alleen 75 jaar geleden dat de Tweede Wereldoorlog beëindigd werd, maar ook 75 jaar geleden dat de eerste atoombommen op de steden Hiroshima en Nagasaki werden afgeworpen, die honderdduizenden burgers een vreselijke dood injoegen.

Daarnaast is het 50 jaar geleden dat het internationale verdrag tegen de verdere verspreiding van kernwapens, het non-proliferatieverdrag (NPT), werd ondertekend. Daarin beloofden de ondertekenaars in artikel VI om door onderhandelingen te komen tot totale kernontwapening. Eind april van dit jaar stond er een zogeheten toetsingsconferentie van dat verdrag geagendeerd bij de Verenigde Naties in New York. Het lag in de bedoeling dat deze deels zou worden voorgezeten door de Nederlandse delegatie.

Met het oog hierop nam de Raad van Kerken zich voor om het eerder in de jaren tachtig uitgesproken onvoorwaardelijk 'nee' tegen kernwapens te herbevestigen en stelde bijgevoegde verklaring tegen de nieuwe kernwapenwedloop op.

De toetsingsconferentie van het NPT werd vanwege de corona-crisis uitgesteld tot volgend jaar. De Raad van Kerken hoopte dat de Nederlandse delegatie tijdens die conferentie – in het verlengde van uw regeringsverklaring dat 'de Nederlandse regering zich blijft inzetten voor een kernwapenvrije wereld' - zich sterk zou maken voor het eindelijk naleven van artikel VI, zodat internationale onderhandelingen gestart zouden kunnen worden om tot algehele kernontwapening te komen. Wij spreken onze hoop uit dat dit tijdens de uitgestelde toetsingsconferentie in 2021 alsnog zal gebeuren.

Wij vieren dit jaar dat wij 75 jaar geleden werden bevrijd van de oorlog, maar wij zijn helaas nog steeds niet bevrijd van kernwapens, alhoewel de overlevenden van Hiroshima en Nagasaki toen al hoopten dat deze massavernietigingswapens voor eens en altijd zouden worden uitgebannen.

Graag vernemen wij uw reactie op onze verklaring.

Hoogachtend,

Drs. G.R.M. (Geert) van Dartel, voorzitter, Drs. S.C. (Christien) Crouwel, algemeen secretaris en Ir. K. (Kees) Nieuwerth, vicevoorzitter

Anti kernwapen demonstratie 21 november 1981, De dreiging is nog veel groter.

Quaker bij Extinction Rebellion

Door Mieke van Opheusden

Deel 1

Onze Vriend George nam deel aan de internationale actieweek van Extinction Rebellion (XR) in oktober 2019 in Amsterdam. Op de laatste dag werd hij gearresteerd voor het blokkeren van een brug. Ik interviewde hem over zijn motivaties en ervaringen.

Hoe en wanneer ben je betrokken geraakt bij XR?

Ik was al lang bezig met duurzaamheid, en ik raakte meer en meer wanhopig over het soort oplossingen die we bespraken. Al die kleine dingen die we als individu kunnen doen, leken me allemaal zo irrelevant gezien de schaal van het probleem, en dat gaf me een gevoel van machteloosheid en maakte me gedemotiveerd. Toen hoorde ik over XR en het raakte me hoe helder ze communiceerden wat ze deden en waarom. Dit klonk als iets concreets wat ik kon bijdragen, iets wat niet alleen maar gerommel in de marge is, maar een echte oproep tot de verandering die nodig is. In het voorjaar van 2019 stuurde ik een mailtje naar de lokale groep, en het eerste waar ik naar toe ging was een legale training (*waarin je over je rechten leert, red.*), en vervolgens een training over geweldloze directe actie. Dus toen de internationale rebellieweek eraan kwam in oktober was ik al betrokken.

Wat was er anders aan XR?

Het bood me iets praktisch wat ik kon doen. Het was zichtbaar en het sprak zich uit over de urgentie van het probleem. En ik waardeer de eenvoud van de drie eisen: spreek de waarheid, handel naar die waarheid, en laat gewone burgers beslissen. We weten misschien niet wat de precieze oplossing moet zijn, maar omdat je nu eenmaal geen klimaatexpert bent wil nog niet zeggen dat je niet kunt opstaan voor verandering.

Welke activiteiten hadden er plaats in die week en wat was jouw rol?

Het begon op een maandag, en ik sloot aan om 5 uur 's middags. Ik deelde flyers uit waarop stond: 'sorry dat we de weg blokkeren, dit is een noodgeval'. Veel mensen hadden begrip voor ons, hoewel er één of twee het niet met ons eens waren, en me dat lieten weten. Maar over het algemeen was het een positieve ervaring. 's Avonds hadden we een wijdingssamenkomst samen met Christian Climate Action-Nederland. Op

zaterdagochtend zouden we de Blauwbrug blokkeren. Ik was één van de eerste mensen ter plaatse. We blokkeerden de brug aan beide kanten en toen er genoeg mensen waren liep ik naar het midden, waar nu een ruimte was gecreëerd. Er werd gekletst, muziek gemaakt, getekend en gedanst. Toen kwam de politie opdagen en begonnen ze mensen te arresteren, en de blokkade had meer mensen nodig. Op een gegeven moment voelde ik me geroepen om erbij te gaan zitten. Dus dat deed ik, en toen werd ik ook gearresteerd.

Dus je was niet van plan om je te laten arresteren toen je die ochtend uit bed kwam?

Nee. Omdat ik nog nooit eerder een dergelijke actie had gedaan leek het mij beter om me niet meteen te laten arresteren, maar in de loop van de dag kreeg ik meer vertrouwen in wat het zou betekenen en het voelde juist. Ik voelde me geroepen -net als wanneer je een getuigenis geeft in een wijdingssamenkomst- om in de blokkade te gaan zitten. En terwijl ik daar zat, met mensen naast me en achter me, voelde ik me deel van een groter geheel, hoewel ik nog steeds de zenuwen door mijn lijf voelde gaan.

Wat maakte dat je je bedacht?

Het is lastig om er precies de vinger op te leggen. Op een gegeven moment dacht ik: 'waarom ook niet?'. Ik was daar toch al, praktisch in de blokkade, en de blokkade had meer mensen nodig om de actie te kunnen laten voortduren. Ik was me bewust van het belang hiervan, en ik voelde me geroepen om te doen wat ik kon. De sfeer in het bezette gedeelte van de brug was ook erg beemoedigend en inspirerend, om mensen zo blij en dansend en vol liefde en

zorg voor elkaar te zien. Het deed me denken aan Quaker-plekken waar we een dergelijke tederheid en zorg voor elkaar hebben. Dat gaf me het gevoel dat ik op de goede plek was. Wat precies maakte dat ik besloot om in die blokkade te gaan zitten kan ik niet zeggen, maar het had te maken met de sfeer.

Hoe was het om gearresteerd te worden en in een cel te zitten?

Het was heel vreemd. Het was niet iets dat ik me als kind vroeger voorstelde dat mij ooit zou gebeuren. De samenleving leert ons dat mensen die in de gevangenis zitten slecht zijn, en wij zijn geen slechte mensen, dus we gaan niet naar de gevangenis. Ik was zenuwachtig toen ik uit de blokkade gehaald werd. We werden in een bus gestopt, een normale bus die speciaal voor dit doel was ingezet, en naar het politiestation gereden. Ik denk dat het heel anders had gevoeld als ik alleen was geweest, maar het feit dat ik met een bus vol rebellen zat, mensen met dezelfde overtuiging als ik, gaf steun. Mensen waren aan het zingen en kletsen en op een gegeven moment zongen we allemaal “I want to break free” van Queen. Mijn cel deelde ik ook met iemand, dus ook daar was ik niet alleen. En ik zat maar 2.5 uur vast, veel korter dan normaal gesproken. Maar het is nog steeds vreemd om opeens aan de andere kant van dat instituut te staan, waar ik nooit van gedacht zou hebben had dat ik ooit aan de verkeerde kant zou belanden, en dat is uiteraard een privilege. Als een witte middenklasser leer je niet om zo naar de politie te kijken.

Hoe voel je je als je terugkijkt?

Soms vergeet ik dat ik het gedaan heb! Maar ik heb er geen spijt van, en ik ben blij dat ik de moed en overtuiging had om het te doen. Soms vraag ik me weleens af of er geen element in zat van ‘ik moet dit doen, want als je niet gearresteerd wil worden draag je minder bij aan de actie’. Dat kan een gevaarlijke gedachte zijn, want het is niet waar. En XR werkt hier ook aan, en probeert echt duidelijk te maken dat er zat dingen te doen zijn waarvoor je niet gearresteerd hoeft te worden. Maar toch ligt de nadruk op mensen die gearresteerd willen worden, en dat kan mensen weerhouden om zich aan te sluiten als ze daar niet toe in staat zijn. Dus ik weet niet of ik het nog eens zou doen.

Duurzame Economie

Online Lezing door Joachim Monkelbaan QUNO (Quaker United Nations Office)

Omdat onze Algemene Vergadering niet life kon doorgaan heeft de VCAV een onlinebijeenkomst georganiseerd om het boeiende verhaal van Joachim nu vanuit Geneve toch te kunnen horen. Een twintigtal Quakers namen deel aan deze bijeenkomst. Hierbij enkele delen van de Powerpoint die hij gebruikte.

Wat doet QUNO?

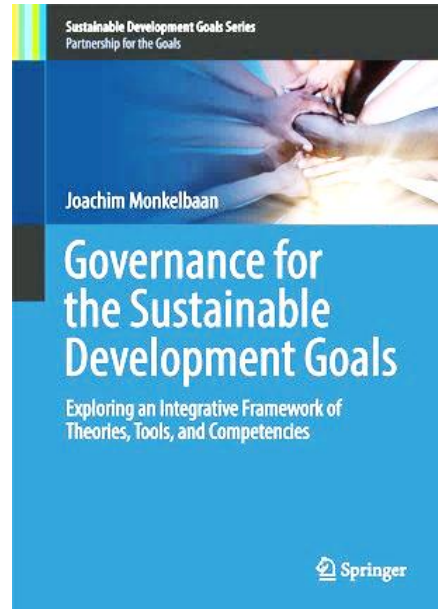
Werkt sinds 1921 in Geneve, eerst met de League of Nations (Volkenbond) en sinds 1947 met de VN Programma's:

- * Klimaat
- * Mensenrechten & Vluchtelingen,
- * Vrede & Ontwapening
- * Duurzame en Rechtvaardige Economische Systemen ('Sustainable and Just Economic Systems')

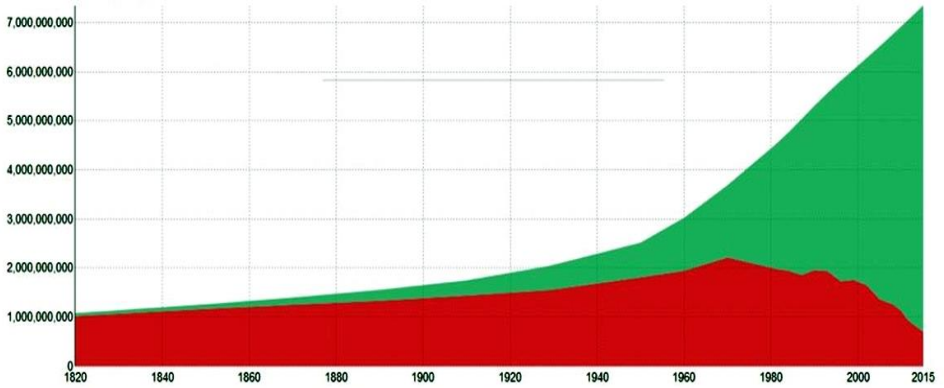
Methode: Stille diplomatie ('Quiet diplomacy') met groepen diplomaten, een op een, initiatieven steunen zoals de werkgroep in Wereld Handel Organisatie (WTO) over 'environmental sustainability' waar ook QUNO als Niet Governmental Oorganisaties nu ook zitting in mag nemen.

Joachim is een expert met een heel breed gezichtsveld en put uit zijn boek hierover.

Een interessante grafiek, die het algemeen pessimistische beeld tegenspreekt gaat over het aantal mensen dat in extreme armoede leeft ('internationale' \$1.90 per dag).

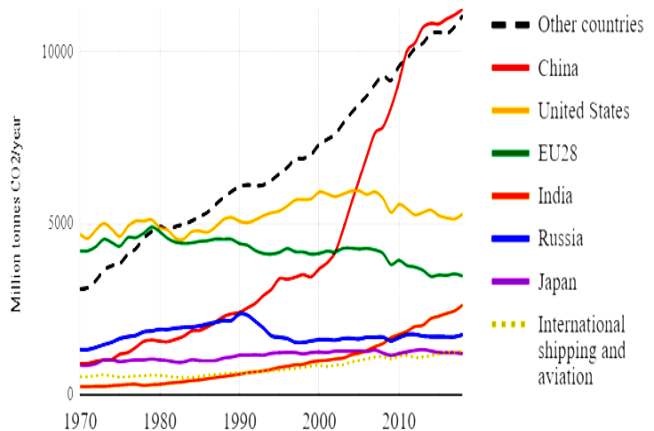

Van 1820 tot 2015 groeide de wereldbevolking van 1 naar 7 miljard mensen. In 1820 leefde bijna alle miljard mensen in bittere armoede, in 2015 is dat nog maar ongeveer 800 miljoen van de 7 miljard.

Daarnaast zijn er natuurlijk ook de negatieve ontwikkelingen:

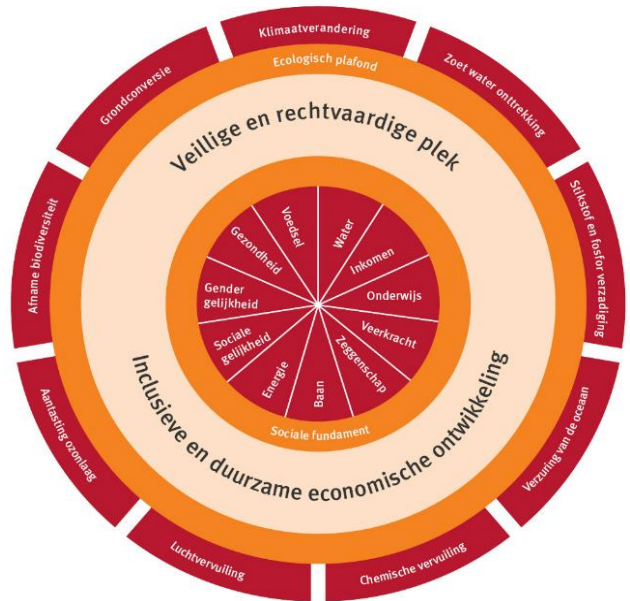
De wereld uitstoot van broeikasgas CO₂, die de opwarming van de atmosfeer veroorzaakt van 1970-2018:

Alternatieven?

- *Circulaire economie*
- *Sustainable Development Goals (SDGs, duurzaamheidsdoelen)*
- *Green Deals*
- *Groene groei?*
- *Veel laaghangend fruit (subsidies voor fossiele brandstoffen)*
- *Eerst probleem begrijpen dat we echt op willen lossen voordat we met oplossingen komen*

Interessant is het z.g. Doughnutmodel: Hierin wordt de samenhang van alle aspecten van duurzaamheid, veiligheid, rechtvaardige verdeling getoond. (Zie volgende bladzijde).

Dilemma

- *Veel meer is nodig om echt duurzaam te worden en armoede te bestrijden (hogere belastingen, 7% neergang in economie per jaar)*
- *In een open wereldeconomie (die ook bijdraagt aan vrede en begrip) zijn ook internationale raamwerken en gevoel van samenleving nodig*
- *Hoe komen we met voorstellen die politiek realistisch zijn en tegelijk sociaal en wetenschappelijk 'voldoende' zijn?*

Ver weg of dichtbij?

- *In ons huis/wijk/stad/land/Europa/de wereld?*
- *Morgen of over 366 jaar?*
- *7% vermindering CO2/jaar de komende 10 jaar*
- *Wat kunnen we via politiek bereiken/systeemverandering*
- *Bescheidenheid, hoop, en moed*
- *Perspectieven (Mike Hulme, 2009)*

Principes

- *Solidair: als expressie van eenheid, think global act local, solidariteit als middel maar ook als doel*
- *Goed bestuur: inclusief, reflexiviteit, systeemdenken*
- *Rechtvaardige transitie ('just transition'): welzijn/duurzaamheid/rechtvaardigheid waarderen, inclusief, integriteit van planeet/natuur.*

Jaarvergadering Europese Quakers

Door Hans Weening

Vrienden uit Europa en het Midden-Oosten zouden van 30 april tot 2 mei in Parijs bijeenkomen voor de jaarvergadering van de Europa en Midden-Oosten Sectie (EMES) van Friends World Committee for Consultation (FWCC). In plaats daarvan kwamen meer dan 60 Vrienden op 1 en 2 mei in een aantal online sessies virtueel bij elkaar. Drie Nederlandse Vrienden namen deel: Saskia Kühlmann was onze schrijver tijdens de bijeenkomst, Peter Spreij nam deel als toekomstige assistent-penningmeester van EMES en ik nam deel als afgevaardigde van onze Jaarvergadering en als elder van EMES.

Het thema van de bijeenkomst was: *Jullie zonen en dochters zullen profeteren. Aan oude en jonge mensen zal Ik dromen geven* (Joël 2, 28). Dit thema sterkte ons niet alleen om op deze innovatieve manier samen te komen, maar ook om ons te bezinnen hoe we willen getuigen in deze getergde wereld. We hadden drie sprekers, die op zeer professionele wijze namens ons in internationale organisaties opereren.

Lindsey Fielder Cook is vertegenwoordiger klimaatverandering van Quaker United Nations Office (QUNO) in Geneve. Zij gaf aan op welke wijze zij bijvoorbeeld Quaker standpunten naar voren brengt in het *Intergovernmental Panel on Climate Change* (IPCC). Dat is het wereldwijde platform waar doelen worden gesteld en afspraken worden gemaakt om klimaatverandering tegen te gaan. Onze stem wordt daar zeker gehoord, hetgeen regelmatig tot succesjes leidt.

Lindsey Fielder Cook, van QUNO

Andrew Lane, directeur van de Quaker Council of European Affairs (QCEA) in Brussel, gaf aan hoe de Quakerstem gehoord wordt tot in de hoogste kringen van de Europese instituties. QCEA volgt steeds meer het voorbeeld van QUNO om via stille diplomatie haar doelen te bereiken.

Ook Faith Biddle, *Sustainability and Communications Support Officer* van de FWCC World Office in Londen, sprak over haar werk om Quakers over de hele wereld te ondersteunen om zich in te zetten voor duurzame ontwikkeling.

Faith Biddle, van FWCC Londen

Coronavirus treft Vrienden wereldwijd, maar in arme landen wordt de crisis het meest gevoeld. Afrikaanse Vrienden hebben daarom de *Africa Collaborative Appeal* opgezet om samen met Vrienden over de gehele wereld Quaker ziekenhuizen en klinieken te ondersteunen bij het verlenen van zorg aan slachtoffers van het virus (zie kader hieronder). Het coronavirus heeft er ook voor gezorgd dat de start van de voorbereidingen voor de volgende *World Plenary Meeting*, die in 2023 in Zuid-Afrika gehouden zou worden, in elk geval een jaar is uitgesteld.

Friends Church Nairobi; Quaker Meeting in Nairobi, Zij deden samen met FWCC en FUM het Africa Collaborated Appeal

De bijeenkomst stond verder vooral in het teken van afscheid. Marisa Johnson nam na 12 jaar afscheid als Executive Secretary van EMES. Sue Glover-Frykman nam afscheid als schrijver van EMES en Julia Ryberg nam afscheid als Ministry & Outreach Coördinator. We verwelkomden Michael Eccles (Britse JV) als nieuwe Executive Secretary en Jez Smith (Zwitserse JV) als nieuwe Assistant Secretary. Ook hoorden we dat er op de World Office iets gaat veranderen. Gretchen Castle, die acht jaar General Secretary van FWCC is, gaat ons in 2021 verlaten. Dat wordt weer een ‘*difficult act to follow*’, maar gelukkig hebben we nu ruim de tijd om een goede opvolger te vinden.

Het voordeel van onlinebijeenkomsten is dat Vrienden uit gebieden die anders moeilijk kunnen deelnemen nu wel kunnen aanschuiven (bv. uit Oost-Europa). Het nadeel is dat er minder directe interactie is tussen deelnemers, een belangrijk doel van FWCC-bijeenkomsten. De twee zakenvergaderingen verliepen wel heel soepel. Het leek alsof de drempel om te spreken hoger is dan in een fysieke bijeenkomst, waardoor de agenda sneller afgewerkt kon worden. Ik hoop echter dat we volgend jaar wel naar Parijs kunnen gaan, om daar met de Franse Vrienden alsnog de 100^e verjaardag van het *Centre Quaker International* te vieren.

Quakers helpen Quakers

De coronacrisis leidt in Afrika tot grote problemen. Vrienden in de Afrika Sectie hebben daarom aan de bel getrokken in een brief die gericht is aan de wereldwijde gemeenschap van Vrienden.

Ten eerste vragen zij om spirituele steun:

“Als geloofsgemeenschap vragen we alle andere leden van de Quaker-familie om samen met onze Afrikaanse vrienden te bidden voor elkaar, de wereld, en door dit gebed zou dit Coronavirus minder snel verspreid worden.”

Ten tweede vragen zij medische steun voor de ziekenhuizen en klinieken die zij in Oost-Afrika runnen:

“We hebben vastgesteld dat de Quaker ziekenhuizen zeer kwetsbaar zijn, en vooral onze zorgverleners die in de frontlinie staan, zijn helemaal niet beschermd bij het behandelen van Covid19-patiënten. Essentiële items die in zo'n tijd dringend nodig zijn, ontbreken volledig.”

Ten derde vragen zij om humanitaire steun:

“We verwachten dat veel kwetsbare leden van onze kerken met voedseluitdagingen worden geconfronteerd. Dit leidt tot gezondheidsproblemen en maakt ze kandidaat voor Covid19. We roepen onze leden op om hier dringend op in te spelen door ofwel voedsel in natura ofwel contant geld te geven om onze voedselbank voor een dergelijke gebeurtenis op te bouwen.”

FWCC ondersteunt de hulpvraag van Afrikaanse Vrienden en zorgt dat financiële steun op de goede plaats terecht komt.

Meer informatie: <http://fwcc.world/fwcc-news/quakers-helping-quakers>

Corona en ik.

Door Irene Peters

Het voelt nog steeds een beetje onwezenlijk, maar een en ander werd me gauw duidelijk, toen ik merkte, dat je in de stad nergens meer gezellig koffie kon drinken. En in de weken daarna: de vrijwel lege winkelstraten.

Die gezelligheid miste ik, die mogelijkheid om te winkelen, al gaf de inhoud van mijn portemonnee wat anders aan. Maar nu, nu iedereen aan huis gebonden is, merk ik, dat ik dit eigenlijk wel heel prettig vind. Ik kan heel goed alleen zijn! En wat een rust, met zo weinig prikkels van buitenaf. Ik kan me zelf heel goed bezighouden; dankzij mijn creativiteit.

En heel gelukkig heeft het virus mij –nog- niet te pakken gehad. Ik doe er ook alles aan, om mijn weerstand op peil te houden, te verhogen. Probeer gezond te eten, te bewegen---mijn tuin ziet er inmiddels prachtig uit!

Wat zou er logischer zijn, dan voor je eigen voedselvoorziening te zorgen? Ik ben in de oorlog geboren en toen aten de mensen bloembollen! Nu, dat hoeft nog lang niet, maar een moestuintje aanleggen in mijn stadstuin leek me wel een goed idee. Dat lukt me dit jaar heel goed! En wat zou je in de natuur of desnoods het stadspark kunnen vinden? Dat brandnetels en paardenbloemblaaderen ook nog eens gezond zijn, wist ik al. Maar er moest meer zijn! Dus ging ik wilde, eetbare of medicinale plantjes zitten tekenen en er gegevens bij schrijven -een leuk boekje maken, voor als ik het ooit nodig mocht hebben.

Op het moment valt dat wel mee. Ik kom nog steeds in de supermarkt, al heb ik van wildvreemde mensen en burens al hulp aangeboden gekregen. Daarvan heb ik nog geen gebruik hoeven te maken. Maar toch.

Het werd me duidelijk, dat de meeste mensen in wezen wel het goede willen. De saamhorigheid groeit.

Ik vroeg me af: kan ik ook wat DOEN? Organiseren kan ik niet, in medische zin ben ik niet onderlegd, maar wat dan wel? Ik ben wel heel creatief.

In eerste instantie misschien aansluiten bij een burgerinitiatief?

En ja, ik vond er één: bij Kalorama bij Nijmegen werd gevraagd om kaartjes, tekeningen, gedichtjes, voor mensen, die in deze tijd geen bezoek krijgen.

Daar kon ik me iets bij voorstellen.

Toen keek ik eens om me heen; vlak bij mij in de buurt wist ik al een paar zorginstellingen voor bejaarden. Dus ik vulde een envelop met zelfgemaakte kaarten en gedichten, met een vriendelijk briefje erbij. Dat leverde ik persoonlijk af. De receptioniste keek heel blij. Ik vulde meerdere enveloppen en ga daar maar mee door. Bij het volgende bejaardenhuis mocht ik niet naar binnen. Blijkbaar is dat het beleid. Maar er stond wel een bak, waarop met grote

letters POST stond. Daar heb ik hem toen maar in gegooid. De rest heb ik toen maar per post gedaan en ik heb zelfs een positieve reactie gehad. Er zat op straat een dakloze (of een zwerver?). Hij zag er vreselijk slecht uit, ongezond. Ik heb hem een paar muntjes gegeven en "sterkte" toegewenst. Daarna bedacht ik, dat de daklozenopvang ook wel wat morele steun zou kunnen gebruiken. Dat geldt voor de daklozenopvang in Arnhem, maar ik heb voor London, ook nog wel een adres. (zie onderaan dit artikel).

'loneliness' van de website CRISIS van de daklozen opvang in Londen

Intussen is deze coronagolf voorlopig nog niet voorbij en ik merk, dat sommige mensen wat ongeduldig worden. Maar ik hoop, dat deze tendens van naar elkaar omzien ook hierna zal doorzetten. Meer mensen hopen dat. Een golf, ja, zo zie ik het, die op een gegeven moment, naar ik hoop, wel weer voorbij zal gaan. Intussen heb ik wel geleerd, dat de kleine dingen, of daden, er wel degelijk toe doen. Die zijn helemaal niet zo klein. Mijn optimisme is dus bepaald niet dood. Ondanks de vreselijke realiteit, deze humanitaire ramp. Persoonlijke contacten blijven beperkt tot de telefoon.

Wat ook geldt voor de Quakermeeting. Skypen lukt me niet, al is het wel een geweldige uitvinding, maar meedoen per telefoon kan wel. Ik vind het zeer verrijkend; ook leuk, dat in principe mensen uit de hele wereld hieraan mee kunnen doen.

Trouwens, voor mij is het verschil tussen live aanwezig zijn, of alleen in de geest, niet zo heel groot. "Als ik aan je denk, dan ben ik bij je", zoiets. Dat kan niemand ons afnemen.

Adressen:

Arnhem: Kalorama, afdeling Kastanjedal; Nieuwe Holleweg 12; 6573 DX Beek-Ubbergen, website: <https://www.kalorama.nl/nieuwsarchief/actuele-informatie-coronavirus>

Londen: The Volunteering Dept. CRISIS; 66 Commercial Street; E1 6LT LONDON, United Kingdom.

Extinction Rebellion actie

Bij de foto op de voorkant, bron: website <https://extinctionrebellion.nl/en>

Vandaag 17 april stond Het Plein buiten de Tweede Kamer vol met lege schoenen, die symbool staan voor het gebrek aan burgerinspraak in de besluitvorming over noodhulp aan grootvervuilers, zoals KLM en Schiphol. De schoenen en spandoeken zijn van rebellen van Extinction Rebellion (XR), en zijn daar geplaatst omdat zij niet in persoon aanwezig konden zijn wegens de coronacrisis. Deze week vindt de Lenterebellie, de actieweek van Extinction Rebellion, in Den Haag plaats.

Inspraak van burgers

In de afgelopen jaren heeft de Nederlandse regering bewezen er niet toe in staat te zijn om daadkrachtig te werk te gaan in het aanpakken van de klimaat en ecologische crisis. Momenteel is het Kabinet in gesprek met meerdere grootvervuilers, voor het verstrekken van staatssteun gedurende COVID-19, zonder inspraak van burgers. Het is vanzelfsprekend dat de eerste aandacht van het kabinet uitgaat naar de bestrijding van COVID-19, maar deze crisis mag niet worden gebruikt om de democratie buiten spel te zetten. Nu is het moment om een burgerberaad samen te stellen dat beslist over de transitie naar een duurzame en rechtvaardige samenleving. In een burgerberaad spreekt en besluit een gelote groep burgers, onder begeleiding van experts, samen over een onderwerp, zonder dat zij wordt gehinderd door politieke kortetermijnbelangen en lobbygroepen van het bedrijfsleven.

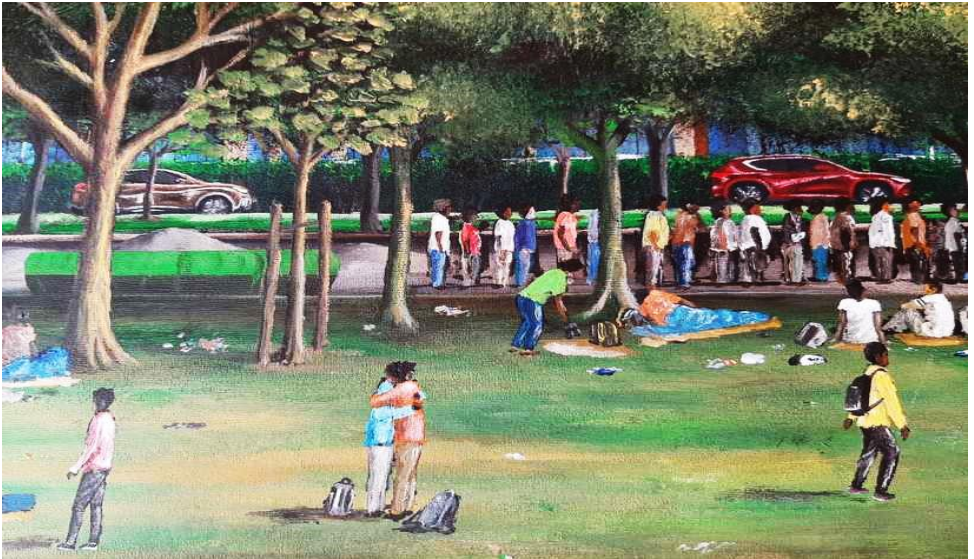
Duizenden schoenen

Tijdens de actie is gebruik gemaakt van gebruikte schoenen van rebellen uit heel Nederland. Ze staan symbool voor de duizenden burgers die zich grote zorgen maken over de toekomst van al het leven op de aarde. De actie sluit aan bij de #GeenPoenZonderPlan campagne. Nu is het moment om te investeren in een duurzame en rechtvaardige samenleving. Waarin we vervuilende industrieën vergroenen, zonder dat dit ten koste gaat van werknemers. Grote bedrijven verdienen alleen staatssteun als zij investeren in duurzame technologieën en zorgen voor de bestaanszekerheid van hun werknemers. Daarnaast moeten ze afzien van nieuwe investeringen in fossiele brandstoffen en praktijken die bijdragen aan de klimaatcrisis, biodiversiteitsverlies en ontbossing.

Navigeren door woelige wateren: Covid-19 en ongelijkheid

Door Peter van Leeuwen

Het plotselinge isolement en de verwarring hebben ons leven verstoord. Kékéli Kpognon en Andrew Lane zetten een koers uit door te focussen op degenen, die dit soort omstandigheden jarenlang hebben overleefd. Terwijl sommige landen de regels voor asielzoekers hebben versoepeld, hebben andere hun leven nog moeilijker gemaakt.

Afbeelding: Goppang Nyarta (Boush) een jonge Darfuri-ontwerper, ingenieur en artist-in-residence in Quaker House Brussels in 2019.

Beleid dat ruimhartigheid voor asielzoekers toont, maakt sommige Europese politici erg nerveus. Daarom is wat we de afgelopen dagen in Europa zien deels zo opmerkelijk: De deportatie van asielzoekers wordt opgeschort (Duitsland), immigratiegedetineerden worden vrijgelaten (Italië), daklozen worden gehuisvest (Frankrijk) en sommigen krijgen tijdelijk asiel (Portugal). Zelfs Hongarije plaatst 280 asielzoekers uit de omstreken transitiezones nu in open centra. Maar in plaats van mensen te beschermen tegen Covid-19, gebruiken sommige regeringen de crisis voor andere doeleinden: We zien dat het recht om asiel aan te vragen op grond van Europees en internationaal recht wordt opgeschort (Griekenland), we zien de toekenning van nieuwe

bevoegdheden aan een premier om voor onbepaalde tijd te regeren (Hongarije). Op andere plaatsen gaat de marginalisering en het geweld door of wordt opgevoerd. In Brussel waren er politieoperaties in een stadspark tegen honderden slapende mensen, grotendeels uit Darfur en Eritrea. Naast de gebruikelijke intimidatie werden ze door honden achtervolgd in de stad, zonder te weten waar ze dan heen zouden moeten gaan. Zo werd niet alleen hun leven nog moeilijker, maar ook het werk van gezondheidsfunctionarissen. Die willen de noodzakelijke verplaatsing van mensen juist verminderen.

Brussel: 1000 actievoerders vormden een menselijke keten om de asielzoekers te beschermen tegen politiegeweld.

Geweld en vernedering door politie is nu gebruikelijk in verschillende delen van Europa. Onder meer aan de grens tussen Bosnië en Kroatië, waar 7000 jongeren in de winter vastzaten in vluchtelingenkampen met wisselende diensten. Aan de grens tussen Servië en Roemenië zien we een soortgelijk patroon.

De Quaker Council for European Affairs (QCEA) staat dicht bij degenen onder ons, die een toevluchtsoord zoeken in Europa. Degenen onder ons die niet zomaar kunnen isoleren. Degenen onder ons die verlangen naar een huis, nodig om de instructie 'Blijf thuis' te volgen. Degenen onder ons die water en zeep onthouden wordt en daarmee het recht zich te beschermen tegen Covid-19. Voortzetting van geen veiligheid voor velen in Europa.

Een licht op ongelijkheid

Veel mensen leefden al vóór de huidige pandemie een onzeker leven. Het geweld tegen vrouwen en meisjes neemt toe, waarbij vrouwen en kinderen overgeleverd blijven aan hun misbruikers.

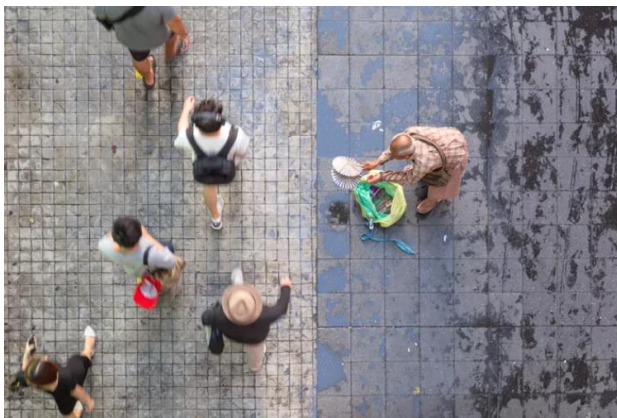
De laagbetaalde

werknemers in essentiële banen zonder uitzicht op sociale bescherming. In heel Europa ondervinden burgers nu tijdelijk beperkende maatregelen en eventueel langdurige schendingen van fundamentele vrijheid. Die waren echter al een realiteit voor sommige medemensen in Europa en voor velen over de hele wereld.

Iedereen die een bijdrage wil leveren aan een cultuur van “sanctuary”, inclusief de Quakers, moet de risico's van dit moment begrijpen. Welke gevolgen zullen de sluiting van grenzen en schorsing van het recht op asiel aanvraag, in sommige delen van Europa, hebben op de Europese psyche en op het publieke debat over asiel en migratie?

De afgelopen decennia zijn we gewend geraakt aan grote liefdadigheidsinstellingen, vele met overheidsfinanciering. Zodra Europese regeringen denken dat we de piek van de Covid-19-infectie hebben gepasseerd, zal economische en financiële wederopbouw de prioriteit krijgen. Een groot deel van de liefdadigheidssector zal achteraan de rij voor financiering komen te staan, zeker voor steun aan reeds gemarginaliseerde medemensen.

Covid-19 werpt een schrijnend licht werpt op de gevolgen van de historische en structurele ongelijkheden. Laten we onthouden dat er personen, gemeenschappen en organisaties zijn, die zich al lang beijveren voor een meer rechtvaardige, gelijkwaardige en duurzame samenleving. Activisten, solidariteitsgroepen en maatschappelijke groeperingen over de hele wereld hebben al ideeën gezaaid voor nieuw en transformerend denken over hoe we mensenrechten voor iedereen waarborgen. Dit is het moment om de inspanningen die tot nu toe in de marge plaatsvonden, te versterken en te versnellen.

Ongelijkheid doodt meer mensen dan corona, bron; One World

Voorbij de isolatie

Velen van ons zijn geïsoleerd, maar we bedenken allemaal manieren om samen te zijn. Mensen zingen samen in Italië, spelen bingo op de balkons van flatgebouwen in Ierland. Quakers komen bijeen voor online wijdings-samenkomsten, vaak over grenzen heen. Deze geestdrift is nodig voor ons getuigenis in de wereld.

Het isolement heeft onze behoefte aan samenleven versterkt en vernieuwd. Het drukt de behoefte en erkenning uit van basale menselijke goedheid.

Als Quakers kunnen we zien dat veel mensen elkaars waarde herkennen in reactie op deze crisis. Afgescheidenheid en eigenbelang - individueel, nationalistisch, internationaal, politiek – dat was tot nu toe gemeengoed.

We moeten ervoor zorgen dat dit niet opnieuw de norm wordt. We kunnen dit doen door opzettelijker te zijn in het opnemen en luisteren naar de velen die de afgelopen decennia gemarginaliseerd zijn gebleven.

De komende economische wederopbouw biedt een kans op transformatie. Laten we eraan werken om CO2-vrij op te bouwen, vreedzaam op te bouwen, en rechtvaardig op te bouwen.

Het is oké te huilen bij de pijn van dit alles. Het is goed om te rusten en voor onszelf en elkaar te zorgen. Het is goed om troost en leiding te zoeken in onze wijdings-samenkomst. En in die Stilte te vernemen welke daden Liefde van ons vraagt.

Doe mee

Op 12 juni is QCEA van plan een bijeenkomst te houden met bezorgde vrienden in heel Europa om na te gaan hoe samenlevingen en regeringen zich gedragen tijdens en mogelijk na de pandemie, die ons nu allemaal treft. Deze online sessie is bedoeld als een kans voor ons om onze meningen en ervaringen te delen en hopelijk voor ons om een collectieve kijk te vormen op onze hoop en zorgen. Het kan, met de informatie die mensen al sturen naar de QCEA-website (www.qcea.org/duringcovid/), een basis vormen voor een publicatie die deze zorgen weerspiegelt.

Belangstellende Vrienden uit Nederland kunnen ook Nederlandse informatie aandragen via het formulier op (www.qcea.org/duringcovid/) en als ze willen meedoen aan de (Zoom online) bijeenkomst op 12 juni (15:30 – 17:00 uur), dan kunnen ze even contact opnemen met Corien van Dorp (06 42 23 92 54) of Peter van Leeuwen (06 24 22 30 79).

25 jaar werk in de Balkan

Door Charles Tauber, Vukovar

In juni 2020 woon ik 25 jaar in de Westelijke Balkan (Kroatië, Bosnië en Servië). Ik woon en werk in Vukovar, Kroatië. Oorspronkelijk dacht ik dat ik zes weken hier zou zijn voor een beoordelingsreis. Maar het gaat in het leven soms anders. De 'missie' is een aantal keer veranderd.

Charles Tauber 1

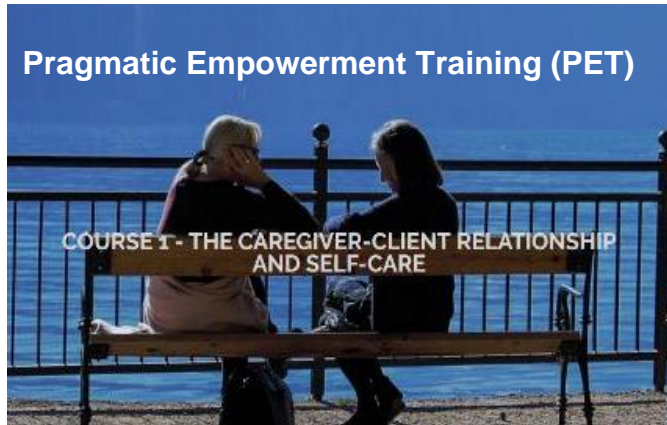
Sandra Maric

In eerste instantie dacht ik dat we professionals en paraprofessionals zouden kunnen opleiden om getraumatiseerde mensen te helpen. De vreselijke oorlog in dit deel van de Balkan heeft zoveel trauma's bij de mensen veroorzaakt! Al snel zag ik dat we met professionals en paraprofessionals nooit genoeg mensen zouden kunnen opleiden om alle oorlogsslachtoffers te behandelen. Toen ging ik over tot het opleiden van voorheen ongetrainde mensen in dorpen en mensen van andere NGO's. Ik heb dit in Kroatië, Bosnië en Servië gedaan.

Vanaf de migrantencrisis van 2015 tot heden hebben we veel vrijwilligers getraind die met de vluchtelingen werken. We gaan daar ook nu nog steeds mee door.

Je kunt het opleidingsprogramma dat we gebruiken zien op www.cwwpp.org, onder het kopje PET.

Dit programma maakt gebruik van de ervaring van de mensen die deelnemen aan hun opleiding. Het is meer discussie over de praktijk dan theorie. Het duurt zo lang als mensen het willen, meestal ongeveer een jaar tot 18 maanden. Vaak – onbewust meestal – komen de discussies neer op therapie. Het neemt ook het stigma van therapie weg, dat in veel culturen erg sterk is. We geven ook PET-online. Die groepen verschillen. Terwijl ik dit

schrijf, hebben we twee groepen in Congo – één met voormalige kindsoldaten, een groep NGO-mensen in Nigeria, een zelfmoordpreventiegroep in Zagreb, een groep ouders van psychiatrische patiënten in Split en een groep van vrijwilligers die werken aan de integratie van migranten in Duitsland. We hebben verzoeken van een groep in Congo, een in Duitsland, twee groepen vrijwilligers die in Griekenland met migranten werken en enkele anderen. We hebben meer mensen nodig om de groepen te leiden, want nu doen alleen mijn vaste collega, Sandra Marić, en ik dit, naast al ons andere werk. We vertalen het materiaal van de cursus ook naar een self-paced online format. De eerste cursus staat op de website en we werken aan de volgende. Gelukkig hebben we al meer dan 10 jaar een constante donor uit de VS. Ook Nederlandse Vrienden hebben bijgedragen aan ons werk. Toch is er onder donoren weinig begrip en sympathie voor de behoeften van de geestelijke gezondheidszorg.

Deze behoeften nemen toe met de COVID-19-situatie. We zien zelfmoorden, zelfbeschadiging, angst, depressie en algemene frustratie. We willen ook hulp voor mensen met deze problemen kunnen aanbieden. Praten helpt. We zetten ook zoveel

mogelijk over ons en andere relevante werk op onze Facebook-pagina's. Een ander punt is dat de meeste andere geestelijke gezondheidsbehoeften van de wereld en veel van de fysieke gezondheidsbehoeften worden genegeerd vanwege COVID. Ik denk in eerste instantie aan groepen zoals migranten, oorlogsslachtoffers en ex-kindsoldaten. Qua lichamelijke problemen denk ik aan malaria, ebola, tuberculose, dengue en veel andere ziektes. Met beide soorten problemen kon ik nog wel even doorgaan.

We zijn uitgeput en worden dat steeds meer. Toch zijn we toegewijd aan wat we doen en zullen we zo lang mogelijk doorgaan, en zoveel mogelijk doen. Een van de positieve dingen die uit de CORONA-situatie naar voren komen, zijn trouwens de onlinewijdingsbijeenkomsten elke zondag. Dit is het grootste contact dat ik in 25 jaar met Nederlandse Vrienden heb gehad. Ik waardeer dit enorm.

Jitske Kramer over de Quakers

Door Marlies Tjallingii

“Woorden zijn bedoeld om de stilte mooier te maken” Jitske Kramer over de Quakers

Door Marlies Tjallingii.

Jitske Kramer (foto Mettina Jager)

Ik werd door Martin Touwen attent gemaakt op een YouTube filmpje van Jitske Kramer. De titel van haar toespraak is: Corona, cultuurschok: crisis of transformatie. De rode draad in haar lezing is: “Als dit een film was, welke rol zou ik dan spelen? Ben ik blij met het personage dat ik dan speel nu en over 10 jaar?”

Vragen die ze stelt: Zit ik op mijn balkon en eet ik zak chips of doe ik iets met mijn bijna lege agenda, nu tijdens deze crisis? Is het voor mij ongemakkelijk of is het vechten om te overleven zoals in een vluchtelingenkamp op Lesbos? Het kan een crisisvakantie zijn of een periode van transformatie? Na een vakantie ga je zo snel mogelijk terug naar normaal, terwijl je in een transformatie nooit meer gaat naar hoe het was. Het is zoeken naar een nieuwe cultuur, nieuwe woorden, nieuw gedrag.

Daar helpen oude menselijke deugden bij, zoals: twijfel, bescheidenheid, verwondering, stilte, moed en onzekerheid. Ze haalt uit die opsomming twee waarden waar ze verder op in gaat.

De eerste is stilte. Dan vertelt ze hoe ze in Engeland de Quakers heeft leren kennen. Quakers zitten een uur samen in stilte vertelt ze.

Waarom zou ik, Marlies, dit hier schrijven terwijl we dit allemaal kennen? Omdat ze het zo bijzonder verwoord. Daardoor leer ik onze eigen stilte dieper te waarderen!

Jitske: We zijn bang voor de stilte, stilte is ongemakkelijk, we zetten de radio of tv aan om de stilte te doorbreken en vol te maken. De stilte is oorverdovend. In de stilte hoor je wat je hoort en voel je wat je voelt. In de stilte is er ruimte voor transformatie. Er is stilte tussen onze meningen. Vriendschap ontstaat in de stilte en niet in het gesprek, waarin je de stilte gebruikt om te verzinnen wat je wilt zeggen. We hebben afgeleerd om stil te zijn, we wachten tot er weer iets gezegd wordt. Verbinding ontstaat in de stilte. Als we transformatie willen, hoe gaan we dan om met stilte? Stilte is inhangen in wat er gebeurt. Quakers zijn experts in stilte. Je mag wel iets zeggen in het uur van stilte zijn, maar je zegt alleen woorden die de stilte mooier maken. Je spreekt niet de dingen die spreken van uit jouw ego. Je zegt dingen die meer

zijn dan van jou: luister naar het licht. Wat heeft het universum ons te vertellen? Dit is wat Jitske over de Quakers en de stilte vertelt.

Wat is het inspirerend om onze eigen waarden opnieuw uitgelegd te horen!

De tweede deugd die ze uitlegt is twijfel, wat anders is dan vertwijfeling.

Twijfel is vragen stellen bij de waarheden die je voor waar hield. Een ander woord is: daadkrachtige verwondering. Ze nodigt ons uit om onszelf open en kwetsbaar in het ongewisse te durven storten. Voor ons in Nederland is het leven op dit moment misschien ongemakkelijk, maar op Lesbos is het leven een strijd van leven en dood.

In welke film spelen wij als Quakers? Ik keek een tweede keer naar haar toespraak en raakte weer geïnspireerd. Wat bijzonder om zo van een “buitenstaander” weer onze eigen ideeën en waarden te horen en daarmee verdieping te ervaren!

In het schema op de volgende bladzijde legt ze haarfijn uit wat “onderscheiden” of “discernment” is. Voor mij is dit een mooie manier om opnieuw te leren van wijze mensen in deze tijd.

YouTube, 12 minuten met de titel [#Hearts2Connect](https://youtu.be/XprTCX1sMPY) –(link: <https://youtu.be/XprTCX1sMPY>) www.humandimensions.nl

Jitske Kramer tijdens haar speech met Luister naar de Stilte als belangrijk element van de Quakers, foto van Nico Alsemgeest, met toestemming opgenomen.

Discernment / Onderscheiden

Proces van *discernment*: is dat wat je wilt zeggen werkelijk egovrij en het waard om hardop te zeggen? Vrij vormgeven naar een schema uit het stripboek *Gewoon quakers* van Erik Dries.

De bijeenkomst begint

Ga bij jezelf naar binnen en wacht

Krijg je een gedachte die van iets anders dan van jezelf afkomstig lijkt?

Spreek

ja

ja

Moet je spreken?

nee

Lijkt de boodschap in die gedachte niet alleen voor jou bestemd?

nee

ja

ja

Is deze boodschap – zeker weten – niet van jezelf, maar van ...?

nee

Lijkt het bedoeld voor méér mensen dan alleen de laatste spreker?

nee

ja

ja

Heb je echt het gevoel dat je gevraagd wordt dit nu te delen?

nee

Denk je dat deze boodschap bedoeld is om echt hier nu uit te spreken?

ja

Kunnen anderen deze boodschap onjuist begrijpen als een politieke mening, een lezing of strikt persoonlijke mededeling

ja

nee

ja

Keer terug naar je innerlijk

Blz 365 uit Building Tribes:

Quakers luisteren naar hun dromen voor signalen van God, de spirits. Ze luisteren vanuit hun hart, geest, lichaam en omgeving. Ze kennen geen geboden of regels, want deze staan maar in de weg om de werkelijke spirituele wijsheid te kunnen horen. Mensen worden gestimuleerd zelf na te denken en zullen zich nooit afvragen wat de kerk of de priester daarvan zou vinden. In de loop van de tijd zijn er wel allerlei raadgevingen en vragen verzameld die het individuele nadenken stimuleren, zoals: let je op de ingevingen in je hart? Koester je 'dat van God' in je? Maak je regelmatig tijd vrij om stil te zijn? Sta je open voor nieuw licht uit welke bron dan ook? Kom je met hart en ziel voorbereid naar bijeenkomsten? Ben je eerlijk tegenover jezelf? Kun je jouw gedachten loslaten en ontvankelijk luisteren? Deel je in elkaars vreugde en verdriet? Heb je respect voor verscheidenheid? Hoe ga je om met spanningen in een langdurige relatie? Leven kan avontuurlijk zijn, is jouw leven daarvan een voorbeeld? Erken je de wortel van conflicten in jezelf? Wat doe je als je vanuit een diepe overtuiging voelt dat je een wet moet overtreden? Steun je degenen die vanuit een bepaalde roeping handelen, zelfs al is hun weg niet de jouwe? Probeer je eenvoudig te leven en ben je je bewust van de invloed die jouw levensstijl heeft op de economie en het milieu wereldwijd? Ben je integer en eerlijk, ook onder lastige omstandigheden? Houd je er rekening mee dat het mogelijk is dat jij degene bent die zich vergist?

Onverschrokkenheid

De quakers laten zien dat vasthouden aan iets waarin je gelooft tot grote persoonlijke offers kan leiden. Streven naar gelijkheid in een ongelijke wereld kwam hen op gevangenisstraf te staan. Wil je een nieuwe beweging inzetten, wees dan niet bang voor tegenstand en ga onverschrokken door. Niet als kip zonder kop, maar in contact met jezelf, anderen en het universum. Zoals de vroegere quakers zich hebben ingezet voor de afschaffing van slavernij en de huidige quakers duurzaamheidsprojecten initiëren en steunen.

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen, bijeenkomsten:

Noord en Oost Nederlandse

A'dam

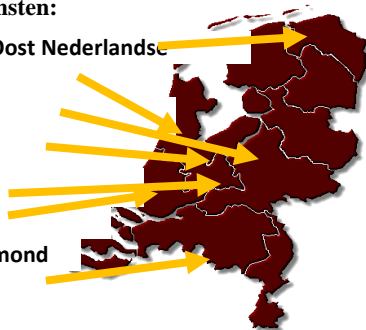
Deventer

Driebergen

MiZuNed

Haagse

Breda/Helmond

Quaker Secretariaat:

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

e-mail: secretariaat@dequakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering:

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers- te Amsterdam.

Quaker Bibliotheek:

Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris: Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur:

Willem Furnée; Badhuisweg 149, 2597 JN 's-Gravenhage tel.: 070-3220544, e-mail:

literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers-te Amsterdam. m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering:

Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703 e-mail:

mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers te Anna Paulowna.

Haagse Maandvergadering:

Schrijver: Anneke Spreij, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu.

Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070-3600621, Bankrek.: NL48 INGB 0001 8562 21 t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers Den Haag.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350. email:

els@ramaker.me. Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep:

Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering:

Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL12 INGB 0001 5908 95 t.n.v. N.O.N. MV Rel. Gen. der Vr. te Groningen.

Quaker Hulpfonds:

Schrijver vacature. Penn: Dick Meijaard, e-mail: persel@xs4all.nl. Bankrek. is NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers, te Amsterdam.

Vrienden voor Brussel (VVQREA):

Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. e-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad te Helmond.

Vriendenkring:

Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €45,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers te Amsterdam met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. e-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdings samenkomsten zoals die gepland waren in Nederland en België, maar nu allemaal gecancelled zijn.

Gebruik de email adressen of telefoonnummers om te zien of er fysieke of online bijeenkomsten zijn.

Iedere Zondag	10.30 onlinewijdingsdiensten iedereen (in de hele wereld) welkom, gesproken taal vooral Nederlands meld je aan: Quakers@marielke.nl
Amsterdam	Iedere zondag 10.30 Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 e-mail: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen Info Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 e-mail: boekrijk@hotmail.com
Bennekom/	MiZuNe 2 ^e en 4 ^e zondag neem contact op met Els Ramaker e-mail: els@ramaker.me Op de 2e zondag van de maand is er eerst een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingsaamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap: 1x per maand 18:15 Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Bij kennisgeving vooraf is er voor hen een aangepast programma. Info: tel. 070-3600621
Driebergen	Normaal iedere 3 ^e zondag, 10.30. Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marielke.nl
Deventer	3 ^e zondag 10.30 Gespreksavond: informatie bij Frieda. Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan bij Frieda Oudakker tel. 0644794366, e-mail: friedaoudakker@gmail.com
Gent	2 ^e woensdag 20.00-22.00. 4e zondag 11.00-13.00. In het zaaltje boven Trafiek, aan Pierkespark in de Brugse Poort. (vooraf graag contact opnemen Quakercirkels@gmail.com)
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 In De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen, tel. 050-5712624 Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl
Wijhe, bij Zwolle	Eerste zondag 10.30 Wim Balijon, tel.: 0570-597170 Slotpark 77, 8131 DW Wijhe. Graag aanmelden.
Zwolle	10 juni online 19.00-20.00 via Zoom Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij Marlies marliestjallingii@home.nl

Wijdings samenkomsten op Afstand

Online meeting for worship: op tijdstippen rekening houdend met verschillende tijdzones, bekendmaking op: Quakerworship.org

De longen van een roodborstje

Door Erik Dries

*Ik kan heel goed leven
Zonder dat ik van alles weet.
Ja ik leef zelfs beter:*

*De roodborstjes die vanmorgen zo helder zongen
Zijn vijf centimeter dik, zeg ik zo maar even;
Hoe groot zijn dan hun longen?
Een millimeter of zeven?*

*Ik hoef het niet te weten,
Ik leef heel goed zonder;
Ja , ik leef zelfs beter
In het besef
van dit wie-wa-
wonder.*

Zingend Roodborstje foto genomen door Sytse Tjallingii tijdens de Quaker retraite